

2023-10-16 PM för antikvarisk medverkan vid forskning inom

Våsbo fäbodar

Klyvningsworkshop och filmning av hagstängning

Kulturresevat

Ovanåkers kommun, Gävleborgs län

Byggnadsvårdsbidrag

Länsstyrelsen Gävleborg diarienummer 10794-2022

Beställare: Våsbo sambruksförening

MiGo : byggnadsvård

PM Klyvningsworkshop i Våsbo

BAKGRUND

Våsbovallarnas sambruksförening arbetar löpande med att samla in kunskap om fäbodmiljön i Våsbo genom forskning. Genom att utföra en klyvningsworkshop hamnade fokus på virkesval och tillgången till kunniga hantverkare. Detta ligger i linje med målsättningen för kulturreseptatet som ska vara öppet för besökare samt användas pedagogiskt och vetenskapligt.

Sambruksföreningen ansökte om byggnadsvårdsbidrag hos Länsstyrelsen Gävleborg. Beslut om byggnadsvårdsbidrag beviljades den 12 april 2022 (diarienummer 10794-2022).

En workshop genomfördes vid Haga vallen fredagen den 16 juni 2023.

Enligt villkoren för bidraget ska klyvningsworkshopen dokumenteras med film och redovisas genom ett PM. Detta är PM:et medan filmen har redovisats av Adam Nordgren, 3D by Adam i Ljusdal, den 16 oktober 2023. Villkoren angav att arbetet med klyvningsworkshopen och planeringen för kommande undersökningar med georadar ska redovisas i samma PM. Eftersom arbetena har utförts av olika parter blev det två olika redovisningar där sambruksföreningen redovisar förberedelserna för georadarundersökningen.

Ett tillkommande arbete genomfördes genom en dokumentation av Nils Jonssons hagstängning vid Skomakras vall den 5 juli 2023. Filmningen gjordes av Adam Nordgren, 3D by Adam i Ljusdal, och filmen redovisades för sambruksföreningen och Länsstyrelsen den 15 september 2023. Mimmi Göllas, Migo byggnadsvård i Edsbyn AB, intervjuade Nils under stängningen men med avsikten att frågorna skulle klippas bort.

MEDVERKANDE

Klyvningsworkshop

Handledare för klyvningsworkshopen var Daniel Eriksson, Bygg och hantverk Karlskoga (www.bygghantverk.eu). Daniel har lång erfarenhet av traditionellt timmerhantverk och har arbetat med restaureringsprojekt över hela landet.

Av fyra vallområden inom kulturreseptatet fanns tre representerade under workshopen, se bilagd närvarolista. Lassas byggnadsvård, som är den entreprenör som utför arbetena inom Våsbo, lät sina anställda delta i denna vidareutbildning som kommer att gynna kvaliteten på de arbeten som utförs på byggnaderna. Antalet deltagare begränsades eftersom det var en handledare.

Workshopen filmades av Adam Nordgren, 3D by Adam, som också redigerade samman den kortfilm som redogör för aktivitetens genomförande. På plats fanns också antikvarisk medverkande, Mimmi Göllas från Migo byggnadsvård.

Dokumentation av hagstängning

Nils Jonsson från Skomakra demonstrerade den hagstängning och besvarade frågor. Mimmi Göllas, Migo byggnadsvård i Edsbyn AB, intervjuade Nils under stängningen men med avsikten att frågorna skulle klippas bort. Filmningen gjordes av Adam Nordgren, 3D by Adam i Ljusdal, och filmen redovisades för sambruksföreningen och Länsstyrelsen den 15 september 2023.

GENOMFÖRDA ARBETEN

Klyvningsworkshop

Förberedande arbeten har omfattat val av virke på rot på det skogsskifte som tillhör gården Haga. Detta arbete utfördes av Martin Karlsson, Lassas byggnadsvård, tillsammans med fastighetsägarna Gunnar Nyberg och Per-Anders Nyberg. Momentet filmades delvis av Martin, men det är oklart hur materialet ska användas.

Lassas byggnadsvård förberedde workshopen på plats genom att ta med verktyg och annat.

Handledare Daniel Eriksson ledde workshopen med teoretisk genomgång, praktisk demonstration och handledning under genomförandet.

Workshopen filmades. Avsikten var inte att göra en handledningsfilm om klyvning av virke utan att dokumentera en aktivitet. Aktiviteten hade till syfte att stärka medvetenheten om det nödvändiga med kunniga hantverkare inom förvaltningen av kulturresevatet. Kunskapen om val av virke och hantverksmetoder behövs för att säkra det kulturhistoriska värdet.

Dokumentation av hagstängning

Ett tillkommande arbete genomfördes genom en dokumentation av Nils Jonssons hagstängning vid Skomakras vall den 5 juli 2023. Nils Jonsson demonstrerade den hagstängningsteknik som han lärt sig av sin far. Syftet var att visa den traderade kunskap som två generationer har varit kopplad till platsen.

Filmningen gjordes av Adam Nordgren, 3D by Adam i Ljusdal, och filmen redovisades för sambruksföreningen och Länsstyrelsen den 15 september 2023. Mimmi Göllas, Migo byggnadsvård i Edsbyn AB, intervjuade Nils under stängningen men med avsikten att frågorna skulle klippas bort.

ANTIKVARISK SLUTBEDÖMNING

Klyvningsworkshopen har utförts i enlighet

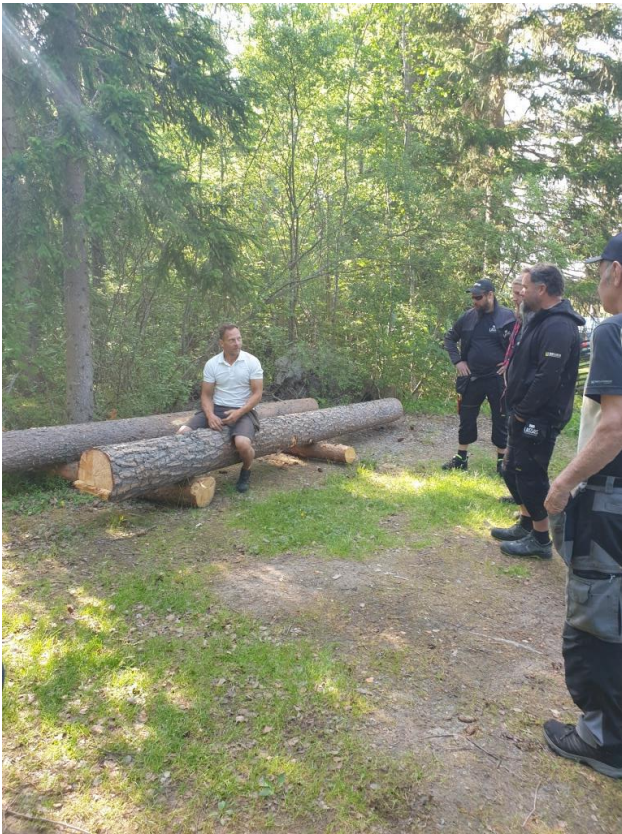
med beslutet med diarienummer 10794-2022 från Länsstyrelsen Gävleborg med nedanstående undantag.

Tidpunkten för planeringen av undersökningen med georadar och genomförandet av klyvningsworkshopen sammanföll inte. Sambruksföreningen har fortsatt arbetet med georadar och därför har separata PM upprättas för de olika aktiviteterna. Utfört arbete bedöms ända att uppfylla kraven och blir där med klara för utbetalning.

Mimmi Göllas

2023-10-16

Timmerman Daniel Eriksson från Karlskoga var handledare under workshopen.

Förberedelserna omfattar att läsa virket, vrida det rätt inför klyvningen och förbereda innan klyvningen.

Tre av de fyra vallarna fanns representerade under workshopen, förstärkta av anställda på Lassas byggnadsvård.

Originalbrädorna plankorna från Hagas härbre användes som förebild när nya höggs fram.

Namnare lista

- för & efternamn
TYDLIGT!

HEURIK LILJEMARK

LASSAS BYGGNADSVÄRD

Christer Åsentoop

Lassas Byggnadsvård

Anders Jones

Lassas Byggnadsvård

Robin Sörensen

Lassas Byggnadsvård

Johan Weglin

Lassas Byggnadsvård

Felix Zöllen

Lassas Byggnadsvård

Yngve Jonsson

Skomakra

- 11 -

Wik Jonsson

Adam Nordgren

3D by Adam

Per-Anders Nyberg

Haga vallen.

Benjamin Uhras

Lassas

Axel Uhras

Lassas

Gunnar Nyberg

Haga

Martin Karlsson

Lassas

2023-07-05: Nils Jonsson filmas av Adam Nordgren.

2023-07-05: Denna del av hagen stängdes senast om 2012 i samband med invigningen av kulturreseptatet.

2023-07-05: Bröderna Nils Jonsson och Yngve Jonsson på trappan till Skomakras vallstuga.